

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Затверджено
вченою радою академії
протокол № 13 від 26.12.2016 р.

Зі змінами та доповненнями,
затвердженими вченою радою академії,
протокол № 5 від 27.05.2020 р.

Голова вченої ради

І.М.Шоробура

ПОЛОЖЕННЯ

про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії
та доктора наук у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії (далі ХГПА) розроблено відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261.

1.2. Аспірантура або докторантура ХГПА є основною формою підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії та доктора наук на третьому рівні вищої освіти.

1.3. Відкриття і закриття аспірантури або докторантури, науково-методичне керівництво та контроль за її діяльністю здійснює Міністерство освіти і науки України.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія здійснює підготовку громадян України

- в аспірантурі для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії та доктора наук в галузях:

- *01 Освіта (спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки);*

(Наказ МОН України № 523 від 18 травня 2016 р.;

- *035 Філологія (Наказ МОН України № 661-а від 24 травня 2019 р.).*

Форма навчання – заочна (без відриву від виробництва);

- та докторантурі (рішення Вченої ради ХГПА про відкриття докторантури, протокол № 4 від 29.03.2017 р.) для здобуття освітньо-наукового ступеня та доктора наук в галузях:

- *01 Освіта (спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки).*

Форма навчання – денна.

1.4. Фінансування підготовки осіб в аспірантурі та докторантурі ХГПА здійснюється за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб (на умовах контракту).

1.5. До аспірантури та докторантури академії приймаються громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, особи, яким надано статус біженця в Україні, особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту, та особи, яким надано статус закордонного українця і які перебувають в Україні на законних підставах.

1.6. Прийом до аспірантури або докторантури ХГПА для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії або доктора наук здійснюється на конкурсній основі.

1.7. Кількість аспірантів/докторантів визначається ректором ХГПА з урахуванням можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва (10 осіб).

1.8. Науковий консультант аспіранта/докторанта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, контролює виконання затвердженого індивідуального плану і несе особисту відповідальність за якісне написання аспірантом дисертації.

1.9. Організацію, облік і контроль за роботою аспірантів/докторантів здійснює завідувач відділу аспірантури ХГПА.

1.10. Для врегулювання відносин між аспірантом/докторантом та ХГПА укладається договір.

2. ТЕРМІН НАВЧАННЯ

2.1. Термін навчання в аспірантурі ХГПА без відриву від виробництва на контрактній основі становить чотири роки, докторантурі – два роки.

2.2. До терміну навчання в аспірантурі/докторантурі не включаться період хвороби (тривалістю понад один місяць), знаходження у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а також відсутність з поважних причин, передбачених законодавством України. Вчена рада ХГПА оцінює обставини, що виключили можливість працювати над дисертацією, і визначає термін, на який продовжується навчання в аспірантурі/докторантурі.

2.3. В окремих випадках вчена рада ХГПА може встановлювати термін навчання в аспірантурі диференційовано (але не менше ніж 2 роки) з урахуванням обсягу наукового доробку і ступеня готовності дисертації.

2.4. Аспірант, який успішно захистив дисертацію до закінчення терміну навчання в аспірантурі, вважається таким, що повністю виконав індивідуальний план роботи, і відраховується з аспірантури з дня захисту дисертації.

3. ПОРЯДОК ПРИЙОМУ ДО АСПІРАНТУРИ

3.1. ХГПА оприлюднює оголошення про конкурсний прийом до аспірантури на офіційному веб-сайті не пізніше, ніж за три місяці до початку прийому, із зазначенням наукової спеціальності, термінів та умов прийому, переліку необхідних документів.

3.2. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) або .

3.3. Вступники до аспірантури подають заяву про участь у конкурсному відборі до ХГПА (далі – заява) в паперовій формі особисто. Факт кожного подання заяви в паперовому вигляді реєструється уповноваженою особою приймальної комісії в Єдиній базі.

3.4. У заяві вступники вказують галузь знань, спеціальність та форму навчання.

3.5. При поданні заяви в паперовій формі вступник пред'являє особисто:

- документ, що посвідчує особу та громадянство (відповідно до ст. 5 Закону України «Про громадянство»);
- військовий квиток або посвідчення про приписку – для військовозобов'язаних;
- документ державного зразка (оригінал) про раніше здобутий освітній рівень, на основі якого здійснюється вступ, і додаток до нього.

3.6. До заяви, поданої в паперовій формі, вступник **додає**:

- копії: ідентифікаційного коду, 1,2 сторінки паспорта та сторінки, де поставлена прописка; військового квитка; трудової книжки;
- копію диплома про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) ступінь (рівень), на основі якого здійснюється вступ, і додаток до нього (нотаріально завірени);
- протокол співбесіди з передбачуваним науковим керівником;
- копію дійсного сертифіката тестів TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікат Cambridge English Language Assessment (за наявності);
- лист-клопотання установи, яка направляє на навчання до аспірантури, із підтвердженням можливого працевлаштування (за наявності);
- довідку з місця роботи;
- особову картку з обліку кадрів (форма П-2ДС або П-2);
- медичну довідку про стан здоров'я за формою № 086-у;
- список опублікованих наукових праць (не менше двох) та їх ксерокопії. Вступники, які не мають опублікованих наукових праць, подають наукові доповіді (реферат) з обраної для вступу спеціальності;
- 4 кольорових фотокарток розміром 3 x 4 см;
- папку для документів.

3.7. При прийнятті на навчання осіб, які подають документ про здобутий за кордоном ступінь (рівень) освіти, обов'язковою є процедура визнання і встановлення еквівалентності документа про здобутий освітній та/або освітньо-кваліфікаційний рівень, що здійснюється відповідно до Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах ступенів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 5 травня 2015 року № 504, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 травня 2015 року за № 614/27059. Визнання і встановлення еквівалентності цих документів здійснюються протягом першого року навчання.

3.8. Для проведення прийому до аспірантури створюється приймальна комісія під головуванням ректора академії. Члени приймальної комісії призначаються

ректором ХГПА з числа керівників кафедр, відділів, лабораторій, а також передбачуваних наукових керівників аспірантів.

3.9. Приймальна комісія розглядає заяви та документи вступників і приймає рішення про допуск до участі в конкурсному відборі для вступу на навчання в аспірантурі. Оприлюднення відповідних рішень здійснюється на веб-сайті вищого навчального закладу.

3.10. Приймальна комісія може відмовити вступнику у допуску до складання вступних іспитів до аспірантури у зв'язку з неподанням у встановлений термін усіх або окремих вищенаведених документів або поданням їх після закінчення встановленого терміну.

3.11. Вступники до аспірантури складають вступні випробування з:

- спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- філософії (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- іноземної мови (в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти).

Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, **звільняється** від складання вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом.

Відповідно до Правил прийому вступникам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначаються **додаткові** вступні випробування.

3.12. Іспити приймаються в усній формі. Результати оцінюються за чотирьохбальною системою (5 («відмінно»), 4 («добре»), 3 («задовільно»), 2 («незадовільно»)).

3.13 Прийом вступних іспитів до аспірантури проводиться предметними комісіями, як правило, у кількості 3-5 осіб, які призначаються ректором ХГПА і до складу яких включаються доктори та кандидати наук, а до складу предметної комісії із наукової спеціальності включаються і передбачувані наукові керівники. До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також доценти та висококваліфіковані викладачі, які не мають наукового ступеня та вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і можуть кваліфіковано оцінити знання вступника.

Для вступників на освітньо-науковий ступінь доктора філософії конкурсний бал обчислюється як сума результату вступного іспиту зі спеціальності, вступного

іспиту з іноземної мови, вступного іспиту з філософії та інших додаткових показників конкурсного відбору.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання в аспірантурі, якщо кількість балів з кожного випробування складає не менше трьох.

Результат вступного іспиту зі спеціальності є пріоритетним щодо інших вступних випробувань.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до аспірантури ХГПА протягом одного календарного року.

За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника.

3.14. Програми фахових випробувань для вступу на основі здобутого ступеня магістра розробляються і затверджуються ХГПА не пізніше, ніж за три місяці до початку прийому документів.

Програми фахових випробувань оприлюднюються на веб-сайті академії.

3.15. Вступна документація зберігається протягом одного календарного року.

3.16. Особи, які без поважних причин не з'явилися на вступні випробування у визначений розкладом час; особи, знання яких було оцінено балами нижче мінімального рівня, встановленого цими Правилами; а також особи, які забрали документи після дати закінчення прийому документів, – до участі в наступних вступних випробуваннях та у конкурсному відборі не допускаються.

Перескладання вступних випробувань у межах одного етапу набору не допускається.

3.17. Апеляції на результати вступних екзаменів, що проведені академією, розглядає Апеляційна комісія ХГПА, склад та порядок роботи якої затверджуються наказом ректора. Апеляція з питань зміни оцінки повинна подаватися у письмовій формі до Приймальної комісії в день проведення вступного випробування або в день оголошення його результатів. Апеляція розглядається на засіданні Апеляційної комісії не пізніше наступного робочого дня після її подання, як правило, в присутності вступника.

3.18. Оголошення результатів вступних випробувань відбувається, як правило, у день проведення, але не пізніше 12 год. 00 хв. наступного дня. Результати оприлюднюються на веб-сайті ХГПА.

3.19. Особам, які допущені до складання вступних іспитів до аспірантури без відриву від виробництва, для підготовки та складання вступних іспитів надається один раз на рік додаткова оплачувана відпустка за місцем роботи з розрахунку 10 днів на кожний вступний іспит (Закон України «Про відпустки», Ст.15).

До відпустки не включається час проїзду від місця роботи вступника до місця знаходження аспірантури і назад. Витрати на проїзд та проживання несе вступник. Документом, який засвідчує право вступника до аспірантури на додаткову

оплачувану відпустку, є повідомлення приймальної комісії за підписом ректора ХГПА про допуск вступника до складання вступних іспитів.

3.20. Накази про зарахування в аспірантуру видаються ректором ХГПА на підставі рішення Приймальної комісії та оприлюднюються на інформаційному стенді Приймальної комісії і веб-сайті у вигляді списку зарахованих.

3.21. Рішення Приймальної комісії про зарахування вступника може бути скасоване Приймальною комісією в разі виявлення порушень законодавства з боку вступника. Вступники можуть відмовитися від зарахування до аспірантури, про що подають відповідну заяву на ім'я Голови Приймальної комісії. У такому разі вступнику повертаються документи, що подавались для вступу в аспірантуру. Питання про повернення документів розглядається в день подання вступником письмової заяви.

3.22. Договір із замовником щодо навчання за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб укладається після видання наказу про зарахування. Оплата навчання здійснюється згідно з договором, укладеним сторонами.

4. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК У ДОКТОРАНТУРІ

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія здійснює підготовку громадян України в докторантурі (рішення Вченої ради ХГПА про відкриття докторантури, протокол № 4 від 29.03.2017 р.) для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора наук у галузях:

- *01 Освіта (спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки).*

Форма навчання – денна.

Фінансування підготовки осіб в докторантурі ХГПА здійснюється за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб (на умовах контракту).

4.1. З метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту для здобуття ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантури вищого навчального закладу (наукової установи).

Протягом строку перебування в докторантурі докторант зобов'язаний захистити результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН, у спеціалізованій вченій раді.

Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, сукупності наукових робіт) повинен представити узагальнення самостійних досліджень стосовно актуальної наукової проблеми (групи проблем) у межах однієї або кількох галузей знань, результати яких забезпечують розв'язання важливої теоретичної або

прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення, є достовірними та пройшли широку апробацію.

4.2. Перебування в докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до спеціалізованої вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук.

4.3. Докторантура відкривається за рішенням вченої ради вищого навчального закладу (наукової установи), що затверджується наказом керівника вищого навчального закладу (наукової установи), за умови наявності трьох штатних працівників — докторів наук з відповідної або суміжної спеціальності. Наявність підстав для відкриття докторантури перевіряється державним замовником під час проведення конкурсу на розміщення державного замовлення.

4.4. Прийом до докторантури або надання творчої відпустки здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною спеціальністю відповідно до встановлених вимог.

До докторантури приймаються особи, які мають ступінь доктора філософії (кандидата наук), наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

4.5. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до вступу подає кафедрі, відділу, лабораторії чи іншому структурному підрозділу вищого навчального закладу (наукової установи) розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників відповідний структурний підрозділ заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд вченої ради вищого навчального закладу (наукової установи).

Перелік та строк подання документів, необхідних для вступу до докторантури визначається в правилах прийому до вищого навчального закладу (наукової установи). Перелік документів, крім основних для вступу до аспірантури, повинен включати, зокрема:

- письмову характеристику наукової діяльності вступника, складену доктором наук, який є штатним науково-педагогічним або науковим працівником відповідного вищого навчального закладу (наукової установи), із згодою бути науковим консультантом в разі його вступу до докторантури;
- копію диплома доктора філософії або кандидата наук.

Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступу нарівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради вищого навчального закладу (наукової установи) щодо зарахування такого вступника в докторантуру вчена рада відповідного вищого навчального закладу (наукової установи) одночасно приймає рішення про визнання його диплома. У разі відмови вчена рада вищого навчального закладу (наукової установи) надає вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

4.6. Вчена рада вищого навчального закладу (наукової установи) в місячний строк розглядає висновки кафедри, відділу, лабораторії щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників відповідного вищого навчального закладу (наукової установи) із ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом керівника вищого навчального закладу (наукової установи).

4.7. На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

4.8. Атестація докторанта здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує у вищому навчальному закладі (науковій установі), до якого зарахований докторант. Якщо у вищому навчальному закладі (науковій установі), до якого зарахований докторант, не функціонує спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, атестацію докторанта може здійснювати постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого вищого навчального закладу (наукової установи) за клопотанням вищого навчального закладу (наукової установи), що здійснював підготовку здобувача вищої освіти ступеня доктора наук, або за заявою докторанта.

5. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ ТА ДОКТОРАНТІВ

5.1. Аспіранти/докторанти ХГПА користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень особи також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у ХГПА, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового консультанта;
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства. Тривалість і кількість переривань навчання, а також поважність причин визначаються вченою радою ХГПА.

Покладання на аспірантів/докторантів обов'язків, не пов'язаних із підготовкою дисертації, забороняється.

5.2. Аспіранти/докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

5.3. Аспіранти/докторанти зобов'язані:

- дотримуватися вимог законодавства, морально-етичних норм і стандартів поведінки;
- здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності; оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності;
- виконати вимоги індивідуального плану роботи аспіранта/докторанта.

Індивідуальний план роботи аспіранта складається з 2 частин: навчальної та наукової. *Навчальний* план передбачає складання навчальних дисциплін (60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі — ЄКТС). *Науковий* план роботи передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації, видання друком необхідної кількості статей у фахових виданнях;

- відвідувати аудиторні заняття (для аспірантів) і проходити всі форми поточного і підсумкового контролю;
- систематично звітувати про хід виконання дисертації на засіданні кафедри, вченої ради ХГПА;
- захистити в установлений строк дисертацію у спеціалізованій вченій раді (обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом/докторантом його індивідуального плану).

5.4. Аспірант може бути відрахований з аспірантури/докторантури за невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин.

6. ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАННЯ

6.1. Кожному аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора ХГПА призначається науковий консультант, як правило, доктор наук або за рішенням вченої ради, як виняток, кандидат наук.

Науковий консультант аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану роботи аспіранта і несе особисту відповідальність перед вченою радою ХГПА за якісне написання аспірантом дисертації.

Кількість аспірантів, прикріплених до наукового керівника – доктора наук, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно (разом із докторантами), а для наукового керівника – кандидата наук – 3 осіб.

На здійснення наукового керівництва відводиться щороку 50 академічних годин на одного аспіранта чи докторанта.

Рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навчального навантаження та обов'язків між ними.

6.2. Тема дисертації та індивідуальний план роботи здобувача відповідного наукового ступеня після обговорення на засіданні кафедри затверджуються вченою радою ХГПА протягом двох місяців з дня зарахування до аспірантури/докторантури.

6.3. Аспірант/докторант працює за індивідуальним планом роботи, два рази на рік звітує про його виконання на засіданні кафедри або за необхідності на засіданні вченої ради та щорічно атестується науковим керівником. За результатами атестації відповідним наказом ректора ХГПА аспірант/докторант переводиться на наступний рік навчання або відраховується з аспірантури.

6.4. Вчена рада ХГПА зобов'язана один раз на рік розглядати питання щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, переглядати склад наукових консультантів та усувати від наукового керівництва осіб, які не забезпечують своєчасної і якісної підготовки аспірантів/докторантів.

6.5. При достроковому захисті дисертації аспіранту повертаються кошти за невикористаний термін навчання.